

Om Inscriptionerne

paa Bierget Sinai eller det saa kaldte Gebel el Mocateb.

ved

Herman Treschow.

§. I.

Siden Rob. Clayton, Biskop af Clogher, udgav den Journal, som Missionairernes Forstander i Cairo havde holdt paa sin Reise til Bierget Sinai, og derudi yttrede sine Tanker om Inscriptionerne derpaa eller det saa kaldte Gebel el Mocateb, har dette opvakt hos alle Elskere af de Bibelske Oldsager det Ønske; at disse Inscriptioner nærmere maatte opdages og beskrives. Det fortiener derfor at undersøges, hvorvidt dette Ønske hidindtil er bleven opfyldt; og da de Rejsende, snart ved deres Taushed, snart ved Uoverensstemmelse i deres Beretninger har syntes at giøre Virkeligheden af disse Inscriptioner mistænkelig. Da nogle har anseet dem for særdeles vigtige, andre derimod for aldeles ubetydelige, har jeg i denne Afhandling fornemmelig foresat mig at besvare disse tvende Spørgsmaale: 1) Kan man være forvissat om, at disse Inscriptioner virkelig findes? 2) Kan man med Grund formode, at de ere vigtige?

§. 2.

For at besvare det første Spørgsmaal og undersøge: Om man kan være forvissat om, at disse Inscriptioner virkelig findes, er det fornødent at høre de Rejsendes Beretninger, som selv have været paa Bierget Sinai. Jeg vil stræbe saa meget mueligt i at anføre samme at iagttage Tids-Ordenen.

U a a a 2

§. 3.

§. 3.

Epiphanius Hagiopolita, som levede i det 4de Aarhundrede, taler i sin Beskrivelse over Syrien, Jerusalem og andre hellige Stæder (a) om Bierget Sinai, om det Kloster, som der findes; og siger: (saaledes lyde hans egne Ord i Allatii latinske Oversættelse) *Eadem in Regione sunt Hebræorum Tumuli sexcentarum Octoginta chiliadum*: Men melder intet, om der paa de Stæder, hvor der meentes, at disse Begravelser skulde være, fandtes Inscriptioner eller ikke. Imidlertid beraaber han sig paa i Slutningen af sit Skrift (b), at han havde selv reist paa de Stæder, som han beskriver, og seet alting med egne Øine.

§. 4.

De ældste Spor af Inscriptioner paa Bierget Sinai, saavidt jeg veed, findes hos Cosmas Indicopleustes i det 6te Aarhundrede under Kæiser Justiniani Regiering. I Montfaucons Fortale til Cosmæ bekiendte Skrift *De Topographia Christiana* (c) staaer følgende mærkelige Sted. *Cum autem* (han taler nemlig om Jøderne og Sinai Ørken) *scriptam a Deo Legem accepissent, ibi primum literas edidicerunt: ac Solitudine ceu quieto quodam literario ludo usus Deus, ipsos totis quadraginta annis exarandis Literis exercere sivit. Quamobrem in Deserto Sinai montis, inque omnibus Hebræorum mansionibus videre est Lapides omnes ex Montibus delapsos Literis Hebraicis inscriptos, ut ego, qui istac Iter habui, testificor. Quas Inscriptiones Judæi quidam, qui ipsas legerant, narrabant nobis ita habere: Profectio talis, ex Tribu tali, Anno tali, mense tali; ut plerumque multi nostro ævo in Diversoriis scribere solent. Illi vero, utpote qui nuper literas edidicissent, frequentius scribebant, & Literas multiplicabant; ita ut isthæc omnia Loca Literis hebraicis insculptis plena sint; quæ ut quidem*

(a) Corp. Hist. Byzant. Allatii Symmicta pag. 22. Ed. Venet.

(b) Pag. 24.

(c) Collect. Nov. Patr. Tom. II, pag. 12.

dem æstimo, Incredulorum causa hætenus servantur. Cuius porro licet adire Loca & isthæc inspicere, vel alios sciscitari, ut ediscat nos vera narrare. Af dette Sted, som i Besvarelsen af det andet Spørgsmaal nærmere skal undersøges, er i det ringeste klart, at omendskjønt et egentlig Gebel el Mocateb ikke med Nished deraf kan udledes, dog saar danne Inscriptioner paa Bierget Sinai allerede fandtes i Cosmæ Tid. Vi har, som Montfaucon paa samme Sted anmærker, ingen Årsag til at kalde hans Troværdighed i Tvivl. Thi omendskjønt han i det ommeldte Skrift forsvarede den ugrundede Meening; at Jorden var flad, og heller ikke paa det anførte Sted alle hans Tanker ere rigtige, saa var han dog et Dienvidne til det, som han skrev, og havde reist paa de Steder, hvor disse Inscriptioner fandtes.

§. 5.

I de følgende 5 Aarhundrede hersker hos Skribenterne en dyb Taushed om denne Sag. Vel taler en gammel gradsk Anonymus, hvis Skrift findes iblant Leonis Allatii Symmikta (d) temmelig omstændelig om Bierget Sinai. Procopius Cæsarensis, som levede i det 6te Aarhundrede, nævner ogsaa den Kirke, som Kæyser Justinianus lod bygge for Munkene paa Bierget Sinai, og beskriver deres strenge Levemaade (e); men ingen af dem har været paa Stedet og melder ikke det ringeste om nogen Inscription. Den første Rejsende, som efter Cosmas har givet nogen Efterretning om Bierget Sinai er D. Benjamin, som levede i det 12de Aarhundrede, og reiste imellem Aarene 1150 og 70. Han har selv besøgt Sinai, men taler intet om Inscriptioner. Maaskee har paa de Steder, hvor han kom, ingen været. Maaskee har han ogsaa af Mangel paa Opmærksomhed forbiegaaet dem. Thi som et stort Beviis paa denne Mangel hos Benjamin kan med rette anføres; at han har været i Cairo uden at besøge Pyramiderne og i sin Reise anføre dem. I den meget korte Beskrivelse, som forekommer hos ham over Bierget Sinai (f) fortæller han ellers noget, som ikke findes hos andre; nemlig at Munkene

A a a 3

lene

(d) Corp. Hist. Byzant. L. Allatii Symmikta p. 37. Ed. Venet.

(e) Proc. Cæs. I. T. Cap. VIII. Corp. Hist. Byzant. Ed. Paris.

(f) Itiner. Lugd. Batav. 1633. p. 125.

lene i Klosteret kaldtes *Syriani*, og at Beboerne talede chaldæisk. Forstaaer han dette om Munkene paa Bierget eller Indbyggerne i Eggen af Sinai? De første ere som bekendt Græker og de sidste Araber. Hvorledes kan han da sige enten om hine eller disse, at de talede chaldæisk? et Sprog, hvorom han dog burde været i Stand til at domme. Har han maaskee ved chaldæisk forstaaet Syrisk, da endeel af de Munk, som opholde sig i dette Kloster, vare sriske Munk? Har disses Antal paa den Tid, da Benjamin var der, været det største, og deres Sprog altsaa meest bleven talt? Har maaskee det Navn *Syriani* ogsaa heraf sit Udspring? Dette tillader mit Niemeed mig ikke her nærmere at undersøge. Imidlertid har jeg dog ikke aldeles med Taushed villet forebiegaa denne Omstændighed.

§. 6.

I den Samling af Pillegrims-Reiser, som fører den Titel: *Reise-Buch des heiligen Landes (g)*, forekomme 9 Reiser, som ere giorte til Bierget Sinai, hvoraf de ældste ere den, som Johannes de Montevilla, en Engellænder, foretog sig i Aaret 1320 (*h*) og endnu en anden af Rudolph, Kirkeherre til Suchen i Westphalen, i Aaret 1336 (*i*). I alle disse Reiser findes ikke et Ord om nogen Inscription i Orken eller paa Bierget. Uden Tvivl baade fordi den Bey fra Jerusalem til Sinai ikke var den rette for at opdage disse Inscriptioner; Men især, fordi de intet bekymrede sig derom; fordi man i disse overtroiske Tider meere søgte Reliquier end Antiquiteter; meere at tilfredsstille en overtroisk Andagt end en lærd Nysgierighed.

§. 7.

De som i det 17de Aarhundrede have besøgt Bierget Sinai, og for tiene at mærkes, ere følgende. 1) Den rommerske Patricius Petrus della Valle, som har reist i Egypten i Aaret 1616, har været paa Sinai Bierg, og siger: At han fandt paa adskillige Steder i Orken meget gamle Bogstaver

(g) Frankf. am Mayn 1609. 2 Theile Fol.

(h) Pag. 759.

(i) Pag. 813.

staver indgravede i Stene, som ingen kunde læse eller forstaae. At han holdt for, at de vare fra Israeliternes Tid, og det gjorde ham ont, at han ingen Afskrift tog deraf. Følgelig vare Bogstaverne ikke ukiendelige eller ulæselige; Men det som della Valle kalder, at ingen kunde læse dem, vil alene siges saa meget, at Charakterene vare ham og andre aldeles ubekjendte (k). 2) G. Christoph. Neitzschitz reiste i Aarene 1630. og søgende. Han beskriver iblant alle de ældre Reisebeskrivere rigtigt og fuldstændigt Bierget Sinai, og siger: at i den Høje, som laae ved St. Elias Kapel, var en stor rød Steen, hvorpaa Israels Born havde gravet ebraisk (l). 3) Tevenot nævner næsten alle de Steder og Merkværdigheder, som de andre Reisende tale om; men ikke et Ord om nogen Inscription, som fandtes i Orken eller paa andre Steder. Han reiste i Aarene 1655 og søgende (m). 4) Moncony har reist næsten paa samme Tid som Thevenot. I sin Reise til Bierget Sinai (n) taler han om store Stene, paa hvilke Bogstaver og hele Linier med Skrift og paa de største 8 a 10 Linier ere at læse, som han meener ikke at være indhugne med Meiselen, men indgravede med Sleevand i Henseende til Bogstavernes forskellige Farve fra Steenen. Han siger paa samme Sted, at Bogstaverne vare ikke ukiendelige men temmelig tydelige; men om det var latinske, græske, ebraiske, arabiske eller hieroglyphiske Bogstaver, kunde han ikke bestemme, da hans Araber ikke gave ham Tid til at aftegne dem. Moncony maae have skrevet dette saa løselig hen uden Estertanke; thi den som har Tid nok til at kunde tælle Linierne og at undersøge, paa hvad Maade Bogstaverne ere indgravede i Steen, maae ogsaa, dersom ellers ikke hans Uvidenhed er aft for stor, kunne adskille saa bekiendte Charakterer som de anførte fra hinanden. Han troer, at disse Inscriptioner ere indgravede af Israeliterne til Erindring om Manna.

§. 8.

(k) Den tydske Oversættelse Genev. 1674. Fol. I D. pag. 120.

(l) Merkværdige Reisen herausgegeben von G. Wettern Magdeb. 1753. 4to p. 167.

(m) Hans Reise er trykt Paris 1689. 8vo 5 Vol.

(n) Den tydske Oversættelse Leipzig og Augsb. 4to p. 1024.

§. 8.

I det 18de Aarhundrede synes de Reifende at have meere henvendt deres Opmarksomhed paa disse Inscriptioner; Omendffient man ikke uden Forundring kan see nogle af de første enten aldeles at forbiqaae dem med Laushed, eller gandske lefelig at berøre dem. *Egmond* og *Heyman*, hvoraf den sidste har reyst i Aarene 1700 til 1709. og den første fra 1720 til 23. (o), sige blot (p), Alt de ved Bierget St. Catharina fandt nogle Steene med Inscriptioner af ubekjendte Bogstaver, som man holdte for meget gamle og ffreyne af Israeliterne selv; og *Paul Lucas*, som reiste i Aarene 1714. og følgende melder ikke et Ord derom (q). *D. Shaw*, som ellers har leveret os en af de beste og til Bibelens Oplysning meest tienlige Reiser, siger intet videre (r); end at han var ikke saa lykkelig at see den berømte Inscription, som man siger at være indgravet i Klippen, og som han ligesom *Moncony* troer at være sat der til en Erindring om *Manna*. Aaret af *Shaws* Reise til *Sinai* kan af hans egen Beskrivelse ikke med Visshed bestemmes; Dog er den formodentlig skeet imellem 1720 og 30. Da *D. Shaw* paa denne Reise slet ingen Steene med Inscriptioner har fundet, eller taler om, som dog andre Reifende har anmærket, synes blot Mangel af Opmarksomhed og Undersøgelse hos ham at have forarsaget denne Laushed, og altsaa kan den heller ikke blive noget svækkende Beviis mod disse Inscriptioners Virkelighed.

§. 9.

Den første Reise, som taler om et Gebel el *Mocateb* eller *Inscriptions-Bjerg*, er den, som *Bisshopen* af *Clogher* har udgivet under Titel: *A Journal from Grand Cairo to Mount Sinai and back again Lond. 1753. 8vo.* Denne blev i Aaret 1722 foretaget af *Franciscanernes* Forstander i *Egypten* i Selskab af trende Kiøbmand og trende Missionairer,

(o) Deres Reise er udkommen paa *Hollandsk*, Leid. 1757. 2 Vol. 4to.

(p) 2den Vol. pag. 180.

(q) Hans Reise er oversat paa *tydsk* og trykt *Hamb. 1721. 3 Tom. 8vo.*

(r) *Shaw's Travels Lond. 1738. Fol. pag. 350.*

rer, og indeholder (s) følgende mærkelige Sted: „ Da vi vare komne ud
 „ fra Farau's Bierge fandt vi en stor Slette, som var omringet med
 „ Høye. Hos Foden af en af disse udhvilede vi os under vore Tælte
 „ indtil henimod Kl. halvgaaen Elleve. Disse Høye kaldes *Gebel el*
 „ *Mocateb*, eller *Inscriptions-Bierget*; Thi saasnart vi vare komne
 „ ud fra Farau's Bierge, gif vi i en Times Tid adskillige andre forbi,
 „ hvorudi vare indgravne gamle ubekiendte Karakterer. De stode paa
 „ nogle Steder 12 eller 14 Fod høit fra Jorden indhugne i den haarde
 „ Marmor-Klippe, og omendskiont vi havde i vor Selskab Personer,
 „ som forstode det arabiske, græske, hebraiske, syriske, coptiske, la-
 „ tinske, armeniske, tyrkiske, engelske, illyriske, tydske og bøniske
 „ Sprog, kiendte ingen af dem disse Karakterer, som dog med den
 „ største Flid ere indhugne i den haarde Klippe paa et Sted, hvor der
 „ er hverken Mad eller Drikke at bekomme.“ Harmar har allerede i
 sine samlede Anmerkninger til Bibelens Oplysning af Reisebeskrivelser (t) er-
 indret det Fornødne imod Forfatterens Opregnelse af de nyere og Europæiske
 Sprog, som her ikke kunde finde Sted (u). Imidlertid synes intet med
 Grund at kunde indvendes mod Sandfærdigheden af denne Beretning, da 6
 Personer have været Dienvidner dertil. Jeg bør ikke her forbiegaae en Om-
 stændighed, som Prof. von Haven i sin holdte Journal paa Reisen fra Cairo
 til Bierget Sinai, som tillige med hans øvrige efterladte skrevne Anmærknin-
 ger, det Kongl. Haand-Bibliothek tilhørende, for nærværende Tid ere hos mig,
 fortæller, og som ikke lidet tiener, enten til at bestyrke den sidst anførte Beret-
 ning, eller til at fremstille et nyt, og i denne Sag ikke ubetydeligt Bidne.

Prof.
VON

(s) Pag. 45.

(t) Den sidste forbedrede Udgave under Titel: *Observations on divers Passages of Scripture — illustrating by Means of Circumstances incidentally mentioned in Books of Voyages and Travels into the East.* Lond. 1776. 8vo. Hr. Prof. Faber har oversat den første Udgave Lond. 1764. under Titel: *Beobachtungen über den Orient aus Reisebeschreibungen*, Hamb. 1772—75. 2 Vol. 8vo. Forbedringerne, som findes i den sidste Udgave ere siden komne til i den 3die Deel, som er trykt Hamb. 1779. Det er af den tydske Oversættelse jeg har berient mig.

(u) II Theil p. 133.

von Haven siger: at en Aleppo'sk Kjøbmand fort for deres Afreise fra Cairo fortalte ham; „at han ongefær for 40 Aar siden havde giort en Reise til Klosteret, paa Bierget Sinai, udi Selskab af en Franzos, en Pater Capuciner, „en Pater Jesuit og en Engellænder ved Navn Koch, som boede i Cairo og „der drev Kjøbmandskab; at han med de andre havde paa deres Tilbagereise „forlangt af deres Araber, at de skulde føre dem til Gebel el Mocateb og „til Hamam Pharoun, som begge laae sydlig fra den lige Bey til Klosteret; at de ogsaa havde saaet begge Deele at see; at Bogstaverne eller Inscriptionerne havde syntes dem at være armeniske, eller at ligne de armeniske Bogstaver; at der havde været en 30 Linier over hverandre høit og her paa Bierget; at det havde været en halv Dags Reise, og at de ogsaa havde seet „Grotter i Biergene. Paa det Spørsmaal, som von Haven gjorde ham, „hvor høit Inscriptionerne kunde være fra Jorden? svarede han, at de vare „ongefær 3 eller 4 Alen høiere oppe end Stedet, hvor man kunde gaae og „læse dem.“ Meigtigere Esterretning undskyldte han sig for at give, da hans Sukommelse var svag, og han fra 40 Aar siden ikke kunde erindre sig alleting saa tydelig. Da dette, som man af Journalen kan see, er skrevet 1762, trefser næsten den Aleppo'ske Kjøbmands Reise ind i det samme Aar som den af Biskopen af Clogher udgionne Reise blev foretaget, nemlig i Aaret 1722. Snart skulde man derfor falde paa at troe, at denne Aleppo'ske Kjøbmand var en af de i ovenmeldte Reise omtalte; dersom ikke i Beretningen om det øvrige Reise-Selskab herskede en Forskiel, som falder temmelig tydelig i Øine: Skulde vel den Aleppo'ske Kjøbmand have udelukt af sit Reise-Selskab den fornemste deraf, nemlig Missionairenes Forstander eller Prefetto, som han kaldes i Egypten, som egentlig forestod Reisen og i ommeldte Journal har beskrevet den? Og skulde vel Forfatteren af Journalen igien have udelukt den, i den Aleppo'ske Kjøbmands Beretning, omtalte Engellænder Koch? Men endnu en anden væsentlig Forskiel findes der i samme Beretning, som gjør, at man ikke kan holde det for en og den samme Reise. Den Aleppo'ske Kjøbmand siger, at han og hans Reise-Selskab holdte for, at Bogstaverne i disse Inscriptioner vare, eller i det mindste, lignede de armeniske Bogstaver. Dette taler Journalens Forfatter slet intet om, men anfører tværtimod iblant de Sprog, som de indgravne Bogstaver ikke lignede, ogsaa det armeniske. Vi kan altsaa uden Tvivl

med god Grund ansee den aleppiske Kjøbmands Beretning som et nyt og betydeligt Vidnesbyrd om, at der gives virkelig et Gebel el Mocateb, og at det er det samme som det i den engelske Journal omtalte. Thi den forskiellige Maade at ansee Bogstaverne paa, og udfinde deres Liighed med andre i saadan en Frastand, beroer saa meget paa enhveres Forestilling, at man deraf ikke kan gjøre nogen Slutning til Stedernes Forskiellighed.

§. 10.

D. Pocock, Bissop of Ossory, har reist i Aaret 1737. og følgende. Han taler i Beskrivelsen af sin Reise til Bierget Sinai (v), om en Dal, som han kom ind udi, hvor han paa en stor Klippe, som laae i Dalen, blev vaer nogle Inscriptioner af samme Slags, som han siden fandt paa Bierget Sinai. Det hedder videre, naar han har talt om Inscriptionen paa den Steen, som ligger en $\frac{1}{2}$ Miil Westen for Klosteret (x), hvilken ogsaa Kircher i sin Prodoreis Coptic. har asteenget (y): „Der findes hist og her paa Klippen saavel vel blandt disse Bierge, som paa Beyen derhen, en stor Mængde Inscriptioner med gammel Skrift. Jeg har affkreuet adskillige, og bemærket, at de ikke vare indbugne, men at man kun havde gjort Granit-Steenen, formedelst en vis Materie, Isfere. Thi hvor Steenen var affstødt, kunde jeg see, hvorledes Materien havde trængt sig ind i Steenen.“ Ved at undersøge disse Inscriptioner, hvoraf D. Pocock har leveret adskillige Prover (z); Ved at lægge Mærke til Stedet, hvor de fandtes, og Maaden, hvorpaa de vare anbragte paa Steenen, synes det at være klart, at Pocock ikke har fundet det rette Gebel el Mocateb, thi i) sees det let, naar man sammenligner de Inscriptioner Pocock har asteenget, med dem, som Montague (a) siden har leveret, at Inscriptionerne maae være forskiellige; da de hos Pocock baade ere meget kortere, Karaktererne temmelig forskiellige, og hos Montague

B b b 2

hist

(v) I den tydske Oversættelse under Titel: Beschreibung des Morgenlandes, Erlangen 1754. 2 Vol. 4to pag. 227. I D.

(x) Pag. 236. I D.

(y) Prod. Copt p. 204.

(z) Den tydske Oversættelse I D. p. 236. 54, 55, Kobbertavle.

(a) Philos. Transact. Vol. LVI. p. 56.

hist og her blandede med Afbildning af Menneſker og Dyr, da derimod i Pococks Skriftprøve findes ingen. 2) Har Pocock fundet ſine Inſcriptioner i Hebrons Dal, Montague derimod ſaavelſom Forfatteren af Journalen i en ſtor Dal, indſluttet af Bierge, ved Udgangen af Faras Dal. 3) Befri-
 ver Pocock dem, ſom ſaadanne, der ikke med Meifelen vare indhugne i Klip-
 pen, men ſkrevne derpaa, ved en vis flydende Materie, ſom trængte ſig ind i
 Steenen. Forfatteren af Journalen derimod ſiger, at de vare indgravne, og
 Montague, ſom endnu næiere havde underſøgt dem, ſiger udtrykkelig (b):
They were not ſtained upon the rock. d. e. ſtænkede eller med en flyden-
 de Materie anbragte paa Klippen, ſom de øvrige, hvilke han hidindtil havde
 ſeet, men de vare indgravne derudi, og paa et andet Sted (c), hvor han be-
 ſkriver Charaktererne endnu næiere, heder det: De ere henimod 6 Tomer
 lange. Marmoren er hvidagtig, paa ſomme Steder rødlig eller rød-
 farvet. De ere indgravne med et ſpids Instrument; thi man ſeer i
 Grunden deraf runde Mærker af ſammes Spidsſhed. Montague
 synes ogſaa at have holdt for, at de Inſcriptioner, ſom anføres af Pocock,
 ikke ere iblant det ſidſte Slags, da han ſiger (d), at han, eſterat være kommet
 forbi Mahomeds Steen kom til en ſinul Dal, hvor han fandt hiſt og her ad-
 ſkillige korte Inſcriptioner — *ſtained on ſome parts of the mountains.*
 af det Slags paa Bierget Sinai og ved Meribah, ſom Biſkopen af Oſſory
 har antegnet. Hvor meget er det ikke i Henſeende til Viſhed og Nøiagtig-
 heden af diſſe Inſcriptioner at beklage, at den lærde D. Pocock eſter al For-
 modning har forſeylet dette Sted; og det er beſynderligt, at baade han har kun-
 det forſeyle ſamme, og at Biſkop Clayton ikke med et eeneste Ord har er-
 indret det, eller nævnet ved denne Heilighed Pococks Reife og de Skriftprø-
 ver, ſom han har leveret, da han dog ved den ommeldte Journal paa adſkil-
 lige Steder i ſine Anmærkninger anfører hans Reife, og ſiger paa den aller-
 førſte Side, at D. Pocock har p. 147. i den førſte Deel af hans Reife talet
 om denne Journal. Man ſeer deraf tydelig nok, at Biſkop Clayton ſelv
 ikke

(b) Philoſ. Transact. Vol. LVI. p. 50.

(c) p. 56.

(d) pag. 48.

ikke har anseet de Inscriptioner, som Pocock har fundet, for de samme, som i Journalen ere beskrevne.

§. II.

Ikke meere hældig, end Pocock, have vore Arabiske Reisende været, som foretoge en Reise fra Cairo til Bierget Sinai i Aaret 1762. for at efterkomme den kongelige Instrux, der paalagde dem nøie at underrette sig om disse Inscriptioner og aftegne samme. Hvorvidt Hr. Prof. von Haven, hvis Fag som Philolog dette egentlig var, herudi har opfyldt sin Pligt, sees best af den skrevne Journal, som han har holdt paa sin Reise; hvoraf jeg, da den er alt for omstændelig i andre smaae og ubetydelige Ting, blot vil uddrage det, som angaaer de Inscriptioner, hvis Opdagelse og Aftegning var et saa vigtigt Diemed af deres Reise. Prof. von Haven fortæller, at Reise-Selskabet, da de vare nogle Miile fra Cairo, i Sancke, paa Veyen til Suez, saae nogle hvide Sandbierge liggende Nord-Nord-Vst, som deres Araber kaldte Turbet el Jehud, d. e. Jodernes Begravelser, og at der, efter Araberens sigende vare Gravsteene med Inscriptioner. Uagtet ingen Reisende, saavidt mig er bekiendt, har anmærket dette, undtagen vi ved denne Leilighed vil erindre det ovenansførte Vidnesbyrd af Epiphanius Hagiopolita, forfemte dog vore Reisende nærmere at undersøge samme Bierge, som ikkun laae 2 Miile affides, og overlod, som Prof. von Haven siger, dette til andre Reisende efter dem. Siden mærkede de intet til Inscriptioner, før end de kom til Gebel el Mocateb: Det er her fornødent, at jeg anfører Journalens egne Ord, paa det man desto tydeligere kan see Forskiellen imellem den Beskrivelse, som Prof. von Haven gjør over dette Bierg og den, som andre Reisende have gjort. „ Endelig kom „ den Dag, heder det, som skulde oplyse os om Gebel el Mocateb. Vi „ rede bort paa vore Dromedarier om Morgenen tidlig med den ene af vore „ Scheicher, som havde hjemme ved dette Bierg. Thi heromkring boede „ Børnene af Leghat, til hvis Stamme han hørte. Et par andre Araber „ gjorde os Selskab i Haab om at vinde noget, og siden komme flere. Kl. 7. „ ankomme vi ved Foden af Bierget; hvor vi maatte stige af, og efterlade vore „ Dromedarier. Vi vare komne igiennem adskillige smaae krumme Dale, som „ paa begge Sider havde en graae, snart ogsaa en blaaagtig Sandsteen. Vi

„ saae Bierget for os, som vi skulde bestige, og saae endnu ingen anden Slags
 „ Steen end bemeldte Art Sandstene. Vort Haab begyndte at vanke. Det
 „ var ingen Steen, som var beqvem til Inscriptioner. Vi bestige Bierget
 „ fra $7\frac{1}{2}$ til Kl. $9\frac{1}{2}$ i to fulde Timer. Det var meget steilt. Der gik ingen
 „ Bey eller Jodstie, og vi maatte springe af en Steen paa den anden, eller klyve
 „ op ved Siden af Precipicer. Da vi vare komne op, saae vi hist og her no-
 „ get langt fra os adskillige Steene oprettede, som vi ansaae for Begravelsers
 „ Mindetegn. Bierget var bredt oven paa, skient ujevnt, og havde maaskee
 „ en Times Gang eller meere tvært over. Da vi komne bedre frem, funde vi en
 „ liden Grotte, som efter al Anseelse var udhuggen i Klippen, og strax derefter
 „ en større Grotte, som var 17 til 18 ordentlige Skridt i Længden og 12 til 14
 „ i Bredden. Den var af en heel uordentlig Figur eller Omkreds, og blev
 „ understøttet af to Pilastres, som vare tilhugne af Klippen selv, og havde
 „ maaskee hver et par Alen i Omkreds. Længere frem kom vi til de forbemeldte
 „ Gravstene, og fandt paa et Sted flere tilsammen end vi langt fra kunde see,
 „ men de vare kastede overende og sønderbrudte. Nogle af dem, som endnu
 „ stode oprettede, havde Inscriptioner, men hieroglyphiske. Den største Deel
 „ af disse Hieroglypher vare af Tidens Ælde udslettede, eller fordærvede. Saa-
 „ ledes var det beskaffen med alle dem, som vare kuldkastede. Iblant 8 eller
 „ 9 Steene, som endnu stode opreiste vare der neppe 4, som havde en heel reen
 „ læselig eller kiendelig Side af dens Hieroglypher. Efterat have talt noget
 „ meere om disse hieroglyphiske Steene, som ere de samme, hvilke Justitsraad
 „ Niebuhr taler om i sin Reisebeskrivelse (e) heder det: „ Vi spurgte Arabers
 „ ne, hvor de mange Skrifter vare, og saae os om efter andre Bierge og Dale
 „ for der at opdage de lange og store Inscriptioner. De svarede, at dette var
 „ alt, og spurgte med Forundring, om dette ikke vare mange Skrifter? Kort;
 „ der var intet meere at see eller opsørge. Vi maatte spørge vore egne og andre
 „ Araber saa meget som vi vilde, saa forsikrede de os alle, at de intet andet
 „ Gebel el Mocateb i hele Ørken vidste af at sige, end dette. Vi have
 „ siden heller ikke paa den hele Reise kundet opsørge noget andet Bierg, som
 „ bedre fortjener dette Navn.“ Prof. von Haven yttre siden sin Tivol;
 om

(e) Beschreibung von Arabien, 1 Theil pag. 402.

om han og hans Reise-Selskab virkelig har fundet det rette Bierg eller ikke, og grunder denne Tvivl fornemmelig paa den Aleppieſke Kiøbmands Beretning, som oven for er anført, omendſkiønt han urigtig troer, som jeg tilforn har beviist, at hans Reise var den samme som den af Biskopen af Clogher udgionne. Hr. Justitsraad Niebuhr tvivler ikke om, at de jo ere blevene bedragne af de Araber, som ledsagede dem, men fortæller i Beskrivelsen over Selskabets Reise til Bierget Sinai, som findes i den 1ste Deel af hans Arabiske Reise (f) at deres Araber, som vare af den Stamme Leghad, førde dem op paa et Bierg, der tilhørte deres egen Stamme, for at vinde Penge for Tilladelse at copiere Inscriptionerne; og der var det, at det omtalte Begravelses Sted fandtes.

§. 12.

Edvard Wortley Montagu som reiste efter dem, har været meere lykkelig. Han leverer ei allene i det Brev, (som er indrykket i Philosophical Transactions i det 56de Bind, Skriftprover af de ubekjendte Karakterer, som han fandt der, hvor han troer Gebel el Mocateb er beliggende, men han beskriver Stedet, hvor de fandtes, saaledes, at man neppe kan tvivle om, at han jo har truffet det samme Sted, som der i den af Biskopen af Clogher udgionne Journal tales om. Thi efterat han har nævnet adskillige korte Inscriptioner, som han fandt hist og her strødde paa Klipperne, førend han kom til Faraus Dal, og hvorudi Bogstaverne vare overeenstemmende med dem ved Bierget Sinai og Meribah, som Pocock har antegnet, fortæller han, at efterat vare kommen igiennem en stor Dal, som laae mod Vesten, og Begyndelsen af en anden Dal, som var endeel af Ørken Sin, der skiller Faraus Bierge fra dem, som gaae langs Kysten, saae han først en liden Klippe for sig med indhugne ubekjendte Karakterer, og strax derefter, da de kom ind i en stor Dal, saae han alle de Klipper, som indsluttede den Vestre Side, skulde med Karakterer. Dette er, legger han til, hvad man kalder Gebel el Mocateb eller Inscriptions-Bierget. Montagu tvivler altsaa ikke selv om, at han jo har fundet det i Journalen omtalte Bierg, og den Overeenstemmelse, som

(f) Pag. 209—254.

som findes imellem hans, Journalens, og den Aleppoiske Kiebmands Beretninger, viser temmelig tydelig, at han virkelig har fundet det (g).

S. 13.

Efterat jeg saaledes har opregnet de fleste og betydeligste Vidner i denne Sag, synes deraf med Grund at kunne uddrages følgende. a) At saa mange Skribenters Tausshed, som selv har reist til Bierget Sinai, ingensunde kan svække disse Inscriptioners Vished; da deels Uvidenhed og Skiodesløshed; deels den forskiellige Hensigt af deres Reise; deels de adskillige Beye, som de have taget; deels den store Vanskelighed, som var forbunden med at finde sikkre Vejledere til disse Steder og astepne det, som fandtes, har hindret dem fra at melde noget derom. Paa nye at anføre Breviser herpaa, anseer jeg for overflødig, da de ligge tydelig nok i endeel af de ommeldte Reiser, og ere i sammes Bedømmelse allerede berorte. b) At de Inscriptioner, som i disse Reiser tales om, ere af saa forskiellig en Beskaffenhed; at man nødvendig, naar der nævnes Inscriptioner paa Bierget Sinai, maae giøre Forskiel imellem de ældre og nyere; Imellem dem, som findes paa enkelte Stene, og dem, som staae paa Siderne af Klippen selv; imellem dem, som ere skrevne med bekiendte, f. Ex. grædske, arabiske eller ebraiske Bogstaver, og dem som ere skrevne med Carakterer, som endnu hidindtil ere ubekiendte; imellem dem, som hist og her ere strøede paa Bierget, og med en flydende Materie anbragt i Stenen, hvorom Moncony og Pocock tale, og dem, som i hele Linier over hverandre findes indgravne i Klippen selv; af hvilket sidste Slags Inscriptionerne ere paa det saa kaldte Gebel el Mocateb. Og c) at det ovenanførte Vidnesbyrd ikke kan nægtes, at jo dette Sted virkelig findes. Efter altsaa, at have besvaret det første Spørsmaal, skrider jeg nu til Besvarelsen af det andet, som er: Kan man med Grund formode; at de Inscriptioner som findes paa dette Gebel el Mocateb, ere vigtige?

Dette er ikke saa let afgjort. Paa saa manglende, saa utilstrækkelige Undersøgelser af disse Inscriptioner, som hidindtil ere anstillede, at grunde nogen Meening

Meening og forsvare samme er vanskeligt. Jeg vil derfor først undersøge andres Tanker derom, og dernæst vove at fremsætte mine egne.

§. 14.

Nogle have formodet, at disse Inscriptioner kunde være fra Israelliter-
nes Tider og Levninger af deres Reise igiennem Sinai Ørken. Paa denne
Maade blev deres Undersøgelse høist vigtig baade for det hebraiske Sprogs
Skuld, hvis alleraadste Bogstaver ikke meere haves, og tillige for Indholdets
Skuld, som kunde maaskee være Grindringer af en eller anden vigtig Tildra-
gelse, og overalt blev det et af de ærverdige Monumenter for de bibelske Old-
Sager. Iblant dem, som ere bekendte for at have haft denne Meening, er
Cosmas Indicopleustes uden Tvivl den første. Han kaldet paa ovenan-
førte Sted (b) de Bogstaver, som vare skrevne paa de fra Klippen i Sinai
Ørken nedfaldne Stene, eller som fandtes i Jødernes Huse, Ebraiske, og siger,
at nogle Jøder, som havde læst dem, sagde ham, at Indholden deraf var:
Alt i det eller det Aar i den eller den Maaned var af den eller den
Stamme gjort en Reise &c. Disse Inscriptioner skulde Israelliterne have
forsærdiget i Ørken for at øve sig i den Skrift, som de først havde læst ved Lo-
vens Givelse paa Sinai. Cum autem, saaledes lyde hans egne Ord,
scriptam a Deo legem accepissent, ibi primum literas edidi-
cerunt &c.; og siden hedet det: Illi vero, utpote qui nuper literas
edidicissent, frequentius scribebant, & literas multiplicabant,
ita ut isthæc omnia loca literis hebraicis insculptis plena sint
o. s. v. Montfaucon gjør her ei allene den rigtige Anmærkning imod Cosmæ
Meening; at Israelliterne først ved Lovens Givelse paa Sinai skulde have lært
at skrive deres Sprog; At Moses, sevend Loven blev givet paa Sinai, faaer
den Befaling af Gud 2 Mos. B. 17 Cap. 14 B. Skriv dette til en Thukom-
melse i Bogen; og sig det til Josva; at jeg vil visselig udslætte Ama-
lefs Thukommelse af Jorden. Og altsaa maae Skrift iblant dette Folk
allerede for den Tid have været brugelig; Men han troer ogsaa, at de Inscriptio-
tioner,

(b) Collect. Nov. Patr. Tom. p. 12.

tioner, som her Cosmas taler om, ikke kan henføres til Israeliternes Tider, og at han af Jødernes Foregivende har ladet sig bedrage. Saa meget synes mig, at man med Grund kan ulede af denne Cosmæ Beretning; At han ikke selv har været i Stand til at læse og forstaae de Inscriptioner, som han fandt, og at han herudi har forladt sig, deels paa den Fordom, som han selv stod ndi om samme; deels paa Jødernes Forsikringer. Thi skulde Bogstaverne i disse Inscriptioner være Ebraiske, maatte de enten være af de allerældste fra Moses Tider af; og disse vilde i nogle 1000 Aar gandske vist været blevne saa forandrede, at hverken Cosmas eller Jøderne havde kundet læse dem. Eller og det maae have været de nu brugelig Ebraiske Bogstaver, som Esdras efter det Babyloniske Fængsel antog og egentlig ere chaldæiske; Og om disse Slags Inscriptioner melde ingen anden Reifende noget, som har været paa de Steder, undtagen Neitschitz, som (i) ikkun siger saa leselig hen, at han fandt en Steen, hvorpaa Israeliteerne skulde have indgravet Ebraisk, og Montagu, som fortæller (k), at han fandt en eeneste Inscription skrevet med ebraiske Bogstaver, og som bestod af to Ord. Altsaa skulde vi antage, at Cosmas har fundet gandske andre Inscriptioner end andre Reifende, hvilket ikke er vel troeligt. Det rimeligste bliver altsaa at troe, at Cosmas forledet af Jøderne har antaget disse Bogstaver for Ebraiske, og at Jøderne efter deres Sædvane for at opføre deres Forsædres Mindesmærker har som Montfaucon formoder, bedraget ham. Imidlertid bliver det dog altid et mærkværdigt Vidnesbyrd om disse Inscriptioners betydelige Ælde, at de endog i det 6te Aarhundrede ikke har kundet læses og forstaaes.

§. 15.

Forfatteren af den Journal, som Biskopen af Elogher har udgivet, mener (l), at disse ubekjendte Charakterer indeholde nogle Hemmeligheder, og ere indgravne enten af Chaldæerne eller af andre længe for Christi Tid. Man indseer let, hvor vækkende denne Meening er, og hvor urigtig et Begreb han har gjort

(i) Merkwürd. Reisen, p. 167.

(k) Phil. Transact. Vol. 56. p. 52.

(l) pag. 46.

giort sig om de chaldaiske Bogstaver for Christi Tid, som ere intet andet end vore nu værende ebraiske Bogstaver uden Tvivl med nogen Forandring, og altsaa maatte den i Sættfabet, som efter hans eget Sigende forstode ebraisk kunde have læst dem. Biskopen af Clogher har i en Note til bemeldte Sted i *Journaalen* rigtig nok bemærket denne Fejl i Henseende til de chaldaiske Bogstaver. Han formoder, at disse Inscriptioner vare skrevne med det gamle ebraiske Alfabet fra Mossis Tid, som er tabt for os, og som Israeliterne havde læst paa den Tid, da Looven blev givet paa Sinai, og i hvis Skrivning de havde seet en Slaags Forneielse ved at anbringe disse Bogstaver hist og her paa Bierget i de 40 Aar de opholdt sig i Ørken. Næsten skulde man af den Overensstemmelse, som der er imellem hans og *Cosmæ* Meening troe, at han uden at anføre samme dog tildeels har laant den af ham. Harmar, hvis Skrift er oversat af det engelske paa tydsk af Hr. Prof. Faber under Titel; *Beobachtungen über den Orient aus Reisebeschreibungen* (11) har ved denne besynderlige Meening giort den rigtige Anmærkning; At det vel ikke er let at udfinde, ved hvilken Leilighed disse Bogstaver ere indgravne i Klippen; Men at det har kostet alt for megen Umage at indgrave Bogstaver, som efter *Montagus* Beretning vare 6 Fomer lange 12 til 14 Fod høit fra Jorden; ja store og lange Inscriptioner blot til Tidsfordriv. Han meener derfor med Rimelighed, at dette kunde være Gravskrifter enten fra Israeliternes Reise i Ørken eller af andre giennemvandrede Krigsfolk, som der har begravet deres Døde, og af disse i Klippen indhugne Charakterer søger han ikke uheldig at opløse det sidste Udtryk af de vanskelige Ord *Hiob* 19 Cap. 23, 24 V. Gid mine Taler vare skrevne! Gid de vare tegnede i en Bog! og med Jern Griffel og Blye til evig Erindring indhugges i en Klippe! (12) Prof. Faber har tilføjet en Note paa dette Sted, hvor han efter mine Tanker paastaar i en alt for afgjørende Tone, at disse Inscriptioner umuelig kan være fra Israeliternes Tid og det af tvende Marsager. a) Fordi Trækkene i disse Bogstaver har ingen Lighed med de Ebraiske, og b) Fordi der findes efter *Egmonds*

E c c c 2

og

(11) Hamb. 1774—79. 3 Vol. 8vo.

(12) 2den Deel p. 133.

og Montagus Beretning i disse Inscriptioner Afbildninger af Mennesker og Dyr; og ere altsaa blandede med Hieroglypher, som ikke var tilladt Jøderne at betiene sig af. Mod det første kan med Billighed indvendes; deels, at da vi ikke meere besidde de ældste og paa den Tid brugelige Ebraiske Bogstaver, vi heller ikke kan af den Ulighed, som er imellem det nærværende Ebraiske Alphabet og Charaktererne i de ommeldte Inscriptioner slutte, at de ingensunde kan være fra Israeliternes Tider. Deels, at det maae falde den, som sammensligner begge Skriftprøver, let i Dine, at der virkelig i adskillige af Bogstaverne er en kiendelig Overeenstemmelse med den af Montagu tagne Copie. Saaledes er for Ex. det Ebraiske **אב** temmelig tydelig efterlydende, og Bogstaverne i Inscriptionen blot ved meere uøvede og ukonstlede Træk forskjellige. Imod den anden af Prof. Faber anførte Marsag kan indvendes: a) At det som Egmond anfører om Inscriptionerne paa Bierget Sinai, ikke kan søres herhen, da han blot taler om nogle enkelte Steene ved Bierget St. Catharina, hvorpaa vare ubekjendte Bogstaver, men hverken nævner Figurer af Mennesker og Dyr, ikke heller det Sted, hvoraf Montagu har copieret sin Skriftprøve. Omendkjönt Ridder Michaelis har erindret imod Justitsraad Niebuhr i den Recensjon af hans Arabiske Reisebeskrivelse, som findes i hans Orient. Bibliotheks 7de Deel; (p) At det Begravelses-Sted, som han fandt, hvor der vare saa mange Steene med Hieroglypher, ikke, som Niebuhr formoder, kunde være fra Israeliternes Tider, og har med megen Sandsynlighed i den 5te Deel af sin Mosaisches Recht (q) beviist, at vel ikke alle Billeder i Almindelighed vare Jøderne forbudne, men dog Steene med hieroglyphiske Figurer; Saa kan dog dette Beviis efter mine Tanker ingensunde gielde imod den Skriftprøve, som Montagu anfører, og heller ikke paa Grund deraf, som Prof. Faber meener, nægtes Muligheden af, at de kan være fra Israeliternes Tider. Thi a) ere disse Figurer saa sparsomme, at ifkun 4 forekomme i hele 18 Linier med Skrift, som Montagu har kopieret. En Maade at skrive Hieroglypher paa, som saavidt mig er bekjent, i ingen hieroglyphisk Inscription forekommer, og altsaa synes disse saa Figurer her mindre at fortjene Navn af Hieroglypher eller Billedskrift, som skulde indeholde Hemmeligheder end Navn

(p) Pag. 28.

(q) S. 50.

af blotte Figurer hensatte maaffee allene til et Slags Zirat. Dernæst ere disse Figurer saaledes uden al Kunst anbragte, at de langt fra ikke ligner de Hieroglypher, som Norden, Niebuhr og andre har aftegnet, og med disse tilstaaer Montagu selv (r), at disse Figurer har intet at bestille, og altsaa falder her den Formodning bort, som Faber sammesteds ytrer om en Begravelse, som skulde være i Egyptisk Smag, fordi her findes, som han meener, Hieroglypher ligesom paa det Sted som Justitsr. Niebuhr fandt. Og endelig er det et stort Spørsmaal: Om virkelig disse Figurer høre til Inscriptionen selv eller ikke. Om de ikke ligesaavel som adskillige af de Arabiske, Saracenske, Græske Inscriptioner, som efter Montagus og andres Beretning findes hist og her paa Bierget, kan være siden indgravne imellem Bogstaverne af andre, og altsaa have en nyere Oprindelse.

§. 16.

Hr. Justitsraad Niebuhr ytrer sine Tanker om disse Inscriptioner paa tvende Steder i sin Beskrivelse over Arabien (s), nemlig Pag. 96. hvor det heder: „Die Inschriften in der Wüste am Wege von Suez nach dem Berge Sinai sind der großen Erwartung nicht gemäß, die man sich von ihnen gemacht hat. Ich habe zwar keine Felsen gesehen, die halbe Meilen lang beschriften wären, wohl aber verschiedene Inschriften angetroffen, die alle von der Art waren, welche Pocock vor und Montagu nach mir kopiert haben. Weil alle diese Schriften, welche mir bloß Nahmen der Reisenden zu seyn scheinen, nur auf rauhen Steinen eingehauen oder vielmehr eingeschlagen sind, so haben meine Abschriften nicht deutlicher werden können als diejenigen, welche die erwähnte Reisenden abgeschrieben haben.“ Og Pag. 402. hvor han taler om det Gravsted, som han fandt, hvor de mange Steene vare med Hieroglypher, heder det: „Dieser Berg ist zwar nicht der Gebel el Mocateb, weßwegen wir eigentlich von Suez in die Wüste reiseren. Er ist aber merkwürdiger als die beschriebenen Berge, welche andere Rei-

E c c c 3

„sende

(r) Vid. pag. 51.

(s) Beschreibung von Arabien, Copenh. 1772. 4to.

„ sende am Wege in dieser Wüste gesehen haben.“ Hvoraf vidste vor Rejsende, at disse Inscriptioner vare meere mærkværdigere end de paa Gebel el Mocateb, da han ligesaa lidet som Pocock har seet samme? End han sig maaskee forlede, at sælde denne usordeelagtige Dom, af den engelske Envoye i Constantinopel Hr. Potter, som efter von Havens Beretning i sin Journal forstredede, at det ikke var værdt at umage sig til Sinai Bierg, omendstiont han ikke selv havde været der, eller og af Montagu, som uden noget videre Beviis siger, at han tvivler om, naar man endogsaa kan opdage disse Inscriptioners Indhold, at det vilde lønne Umagen. Meget havde det dog været at ønske, ihvor ubetydelige endogsaa Hr. Justitsraad Niebuhr troer disse Inscriptioner med ubekendte Charakterer at være, at han havde leveret de Skriftprøver deraf, som han vel paa samme Sted lover, men endnu skylder for at kunde sammenligne dem med de andres; thi da saa Rejsende ere saa gode og neigtige Tegnere som Hr. Niebuhr, og det tillige er klart, at Pococks Inscriptioner ere forskiellige fra Montagu's og Hr. Niebuhrs formodentlig ogsaa vilde blevet forskiellige fra begge, havde man været saa meget nærmere ved Maalet til at kunde domme baade om Inscriptionernes Forskiellighed og Overeenstemmelse og tillige udlede deraf et Slags Alphabet, som ikke nu formødelst Mangel af tilstrækkelige Afskrifter kan haabes.

§. 17.

Montagus Gising om disse Inscriptioner (†) er endnu tilbage. Efterat han først har forkastet den Tanke, at de skulde være fra Israeliternes Vandring i Ørken paa Grund af de Figurer, som fandtes hist og her imellem Bogstaverne, og som Moses efter hans Formeening ikke vilde tilladt Israeliterne at hugge i Klippen, (en Grund, hvormi jeg nylig har ytret mine Tanker) underkaster han følgende Formodning andres Dømmeme: Han formoder, at disse Inscriptioner ere fra de første Christne Tider skrevne af de omvendte Jøder, som uden Tvivl har gjort nu og da Pillegrims-Reiser fra Jerusalem til Bierget Sinai, og at disse Bogstaver vare de sædvanlige ebraiske Bogstaver i Christi Tid. Han beraaber sig paa, at han viiste dem til nogle Rabbiner i Jerusalem, som

vare

(†) Philof. Transact. Vol. 56. pæg. 50, 51.

vare af samme Meeing, og han gjør sig Umage for af Bogstavernes Lighed at udfinde adskillige Ebraiske Ord. Endogsaa understøttet af de Herrer Rabbiners Bisald bliver denne Gising altid meget svag, ja en af de svageste, omendstønt den beviser mod dem, som paastaae, at der er ingen Lighed imellem disse og de Ebraiske Bogstaver, at denne dog maae have faldet saavel Montagu som Rabbinerne i Dine. Det som i Særdeleshed svækker denne Meeing er, deels Ubeviisligheden ja endog Usandsynligheden af, at disse Bogstaver skulde være de Ebraiske Bogstaver i Christi Tid. Thi er det vel rimeligt, at det Ebraiske Alphabet siden Esra's Tid, som antog de chaldæiske Charakterer, skulde have undergaaet saa stor en Forandring? og naar er det da igien forandret til den Form, som det nu har? Cosmæ Vidnesbyrd i det 6te Aarhundrede, som nylig er bleven undersøgt, vil neppe være tilstrækkelig til at godtgjøre dette. Deels kan der ogsaa mod denne Montagus Meeing med rette indvendes, hvad Harmar indvender derimod i de Forbedringer, hvormed han i Aaret 1776. paa nye har udgivet sit ovenansførte Skrift (u), hvor han spørger: Om det vel er troligt, at Bogstaver 6 Tomer lange indhugne i den haarde Klippe og det nogle Aen høit fra Jorden ved saadan Leilighed skulde være blevet indgravne? Skulde disse Pillegrimes Navne være i saadan en Mængde, at de kunde udgjøre heele Rækker af Linier, og Klippernes Sider, som Montagu siger, skulde dermed? Man kunde endnu lægge til. Er det troeligt, at paa den Reise fra Jerusalem til Bierget Sinai ingen af alle de reisende Pillegrime siden den Tid skulde have lagt Mærke til disse Inscriptioner, naar de net op vare faldne i deres Bøyn? Og pleje vel Pillegrime især i Orken at opholde sig saalange, at saadanne vanskelige Arbejder kan foretages? Harmar spørger videre, om det ikke er meere rimeligt vel at tillægge de Reisende, som opholdt sig der en gandske kort Tid en eller anden af de korte Inscriptioner, som skrevne enten med Arabiske, Saracenske eller Græske Bogstaver efter Montagus og andres Forsikring ikke sige andet end: Paa den og den Tid var den, eller den af det Navn der; Men tillige at adskille dem fra de andre indgravede med ubekjendte Charakterer i Klippen, og som enten indeholde Gravskrifter eller ere forfattede ved andre betydelige Leiligheder.

§. 18.

(u) See Beobacht. über den Orient, 3 Theil pag. 207.

Skal jeg sige mine egne Tanker om disse Inscriptioner eller det saa kaldte Gebel el Mocateb, da er det kortelig disse: At jeg endnu anseer det alt for tidlig at sælde nogen Dom derover, og enten tillægge dem en alt for stor eller en alt for ringe Værd. Mine Grunde ere følgende: a) Ere de, som har seet disse Inscriptioner, ikkun saa, og Montagu den eeneste, som har aftegnet noget deraf. b) Kan man umuelig af dette Sted allene og uden vidtløftigere Skrifprøver og flere Inscriptioners Aftegnning afgjøre; enten disse Inscriptioner ere fra en og den samme Tid, af et og det samme Slags, eller og de ere blandede. Altsaa var det gandske mueligt, at Inscriptioner af den største Vigtighed kunde findes paa det samme Sted, hvor de ubetydelige fandtes. c) Ere der mange Omstændigheder, som gjøre det meget rimeligt, at disse Inscriptioner endnu ved andre Reisendes Flid og nøiagtigere Undersøgelse kunde blive høist vigtige for os. Stedet selv, hvor disse Inscriptioner findes. Israeliternes langvarige Ophold i Orken. De adskillige mærkelige Tildragelser med dette Folk. De betydelige Nederlage, som baade skeede iblant dem selv og paa andre, som modsatte sig dem (x). Den Skik hos de orientalske Folk at forevige noget, som var mærkeligt, ved at indhugge det i Steen og i Klipperne selv, hvorpaa vi især finde Beviis i de Steene, som der tales om 5 Mos. B. 27 Cap. 1—9 B. hvorpaa Loven efter Moses Befaling skulde indgraves og overstryges med Kalk, formodentlig for at bevare Bogstaverne desto bedre for Lustens og Veyrets Angreb. Alt dette, siger jeg, kan ikke andet end endnu opvække hos alle Alderdommens Elskere og især alle Efterforskere af de bibelske Oldsager, det samme Ønske, som Biskopen af Elogher har yttret, at de Steder, hvor disse Inscriptioner findes, saavelsom Inscriptionerne selv, nøiere end hidindtil er skeed, maae af andre Reisende undersøges og beskrives.

(x) Og hvortil maaskee det Tyrbet el Jehud eller Jodernes Begravelser, som vore Arabiske Reisende forsømte at undersøge, giver et Bink.